

Kulturaj paĝoj

Redaktas: Richard Schneller (rs), Höhenstrasse 1 b, CH-9300 Wittenbach, rischneller(ĉe)gmail.com. Pri la enhavo de la artikoloj respondecas la aŭtoroj mem.

Dank' al esperanto grava kultura evento en Neuchâtel



Luiza Carol kaj Steve Muriset

(Foto François Huguenin)

La 11an, 12an kaj 13an de februaro okazis en la « Ruĝa Preĝejo » de Neuchâtel la prezento (kreiĝo) de la oratorio *Le jour étoilé* (*La stelita tago*).

La komponisto estis Steve Muriset (La Chaux-de-Fonds) kaj la verkisto nia samideanino Luiza Carol el Israelo. Ambaŭ renkontiĝis dank' al esperanto. Efektive, kiam oni petis de Steve komponi ion por la centjariĝo de la preĝejo

(nun Basilique Notre-Dame de l'Assomption), Steve Muriset tuj havis la ideon de oratorio (sed laika oratorio). La muzikon li jam aŭdis en la kapo kaj en la koro, la korusojn li jam imagis dise en la preĝejo, la spektaklo jam iamaniere vivis. Mankis nur la libreto : kiu verkos ĝin ? Martine Schneller ? Ne, sed ŝi havis la ideon, ke eble Luiza povus fari tion. Ŝi ja estas verkistino kaj kiam ŝi unua-

foje venis al Neuchâtel (survoje al CDELI, en 1997), tre plaĉis al ŝi la « Ruĝa Preĝejo » kun ĝiaj multaj sespintaj steloj ĉe la sojlo kaj ĉe la plafono. Ĉar ŝi estas juda, tio ŝajnis al ŝi eminente simbola, ke tiujn stelojn oni povas vidi en katolika preĝejo.

Verki la tekston Luiza do akceptis kun entuziasmo kaj kun Steve ŝi povis labori tute harmonie. La rezulto estis tiu bela kaj pripensiga spektaklo. La teksto estas simpla sed kiel ofte kun simplaĵoj ĝi estas esenca kaj universala : demandoj pri la homa vivo, la homa sinteno, la homa universala memoro. Ĝi ne koncernas unu religion pli ol alian, unu rason pli ol alian; ĝi estas vera verko de esperantisto, kiu koncernas la homaron ĝenerale, kun ties klopodoj kompreni la kreaĵon kaj la kreitaĵon. Multaj demandoj, multaj malsukcesoj sed ankaŭ multaj esperoj. Kial la homo ? Kiel la homo ? Kien la homo ?



Luiza kaj Martine

(Foto Luiza Carol)

Luiza scenigis infanon kun la patrino. La patrino klopodas respondi la demandojn de la infano : demandoj naivaj, demandoj ĝenaj kaj demandoj, kiuj fine eltiras iun

veron kaj devigas ĝin laŭeble esprimiĝi. Tiun tekston povas alparoli ĉiujn homojn ĉar ĉiu homo portas en si – eĉ se kelkfoje profunde kaŝita sub la priokupoj de la ĉiutaga vivo kaj la devigo ludi rolon en la socio – esperon de kvieto, de paco, de feliĉo.

Steve kaj Luiza renkontiĝis sur spirita kampo for de ĉiuj religiaj dogmoj. Estas bele, ke tiu spektaklo povis okazi en preĝejo – eĉ se, kiel ni povas imagi, la organizado ne okazis sen malfacilaĵoj. Aktoroj estis du (la patrino kaj la infano), muzikistoj estis kvardek kaj korusoj estis ses (kun entute proksimume 200 kantistoj).

En la korusoj partoprenis kantistoj de diversaj religioj (katolikaj, protestantaj, ortodoksaj, muzulmanaj, judaj kaj budhistaj); la tenoro (Christian Reichen) estis la protestanta pastoro, kiu unuigis Lucienne Amort kaj Steve Muriset antaŭ kelkaj jaroj. La etoso estis vere ekumena kaj je ĉiuj prezentoj ĉeestis esperantistoj kaj ankaŭ simpatiantoj.

Tial ŝajnis inde al la bultena teamo aperigi ĉi-poste la tekston de Luiza (ŝi havis la afablecon mem traduki ĝin al esperanto kaj al la angla.)

Por pli da informoj oni povas konsulti ŝian retejon :

www.luch.co.il/luiza (kaj ankaŭ www.lejouretoile.ch)

Martine Schneller

Oratorio pac-sopira

Post atenta antaŭlego de la paroloj kantotaj de la ses korusoj mi iris kun mia edzino al la inaŭgura prezento de la oratorio *La stelplena tago* kun scivolemo. Je nia eniro preĝejen unu horon antaŭ la spektakla komenco jam ĉiuj benkaj sidlokoj estis okupitaj. Ĝojige per fald-seĝoj ni tamen trovis favoran lokon proksime de la pianistino. Tuj sentiĝis la neordinareco de la baldaŭa okazaĵo, ĉar la korusanoj kaj muzikistoj instaligis ne nur antaŭ ni sur kvar niveloj en la ĥorejon mem, sed ankaŭ plurloke sur la galerion, kiu ĉirkaŭas la navon. Kiam fine eksonis la muziko, tiam ni mire konstatis, ke la komponisto Steve Muriset, mem estranta la orkestrojn kaj korusojn, ne nur gestis antaŭ ni, sed ankaŭ malantaŭ ni per travidebla ekrano ĉe la orgena galerio. Per tiu teknika artificio ĉiuj muzikistoj malgraŭ sia diseco formis eksterordinaran tuton.

La infano kaj patrino blanke vestitaj, kies parolojn ripetis la korusoj, talente aktoris. Iliaj simplaj vortoj tuj vekis en ni realan emociion, kiu kulminis, kiam la infano informiĝis, ĉu ankaŭ li devos soldate mortigi homojn por ne morti, kiel devis fari liaj patro kaj frato. Dum responde silentadis la patrino, la publiko partoprenis la homan dramon en vigla korprenemo. La oratoria teksto de Luiza Carol, kiu tralege ŝajnis al ni iom biblie tradicieca, fakte trafe prikskribis la tragikan homan kon-

duton malpacigan. Aŭdiĝis ne nur la ploroj de miloj da homoj ĉe la jeruzalema Muro de Lamentoj, sed ankaŭ vigla espero al paco tutmonda de suferanta judino. La muzikista talento de Steve Muriset alportis eksterordinaran dinamismon al tiu oratorio pac-sopira, malkovrigante samtempe al la publiko la originalan belecon de la neogotika preĝejo jubilee festata.

Pro ĉio tio ni duan fojon iris aŭskulti tiun oratorion, kaj ĝi nin ree profunde impresis per la kvalito de ĉiuj siaj eroj kaj per sia superkristana ekumenismo. La elparolo de la korusoj infanaj kaj plenkreskulaj ne nur klare eĥis al la dialogo de la infano kaj patrino, sed tiuj ĥoroj el katolikaj, protestantaj kaj laikaj devenoj reale konkretigis ĝeneralan kunlaboron. Kaj el la katedro la mesaĝo de la juda filozofo Immanuel Kant impresis la aŭskultantojn tra la buŝo de la pastoro Christian Reichen. La atentigo pri la reala signifo en la hebrea de la nomoj de Adamo kaj Evo alportis al ĉiuj novan komprenon pri la unua rakonto de la biblio.

Ni revenis el tiu dua aŭskulto de *La stelplena tago* kun la sento, ke ni estis travivintaj historian muzikan eventon. Kaj persone mi ĝojis, ke CDELI vizite venigis el Israelo la poetinon Luiza Carol en nian regionon, kaj ke Martine Schneller ŝin renkontigis kun Steve Muriset. Tiu komponisto loĝas ĉe la riverkanjono

Doubs tute proksime de La Chaux-de-Fonds. Estas en tiu originala pejzaĝo, ke ambaŭ artistoj

plurfoje renkontiĝis por doni vivon al neordinara oratorio.

Claude Gacond

LA STELOPLENA TAGO

Oratorio

Teksto originale franca kaj traduko : *Luiza Carol*

Muziko : *Steve Muriset*

Roluloj

LA PATRINO KAJ LA INFANO (parolantaj roloj).

LA KORUSO DE PATRINOJ KAJ LA KORUSO DE INFANOJ (koruso de virinoj kaj koruso de infanoj, reprezentante plimultigon de la parolantaj roluloj).

LA BURĜONO (Koruseto de adoleskantoj).

LA VERDA FOLIO (Koruseto de plenkreskuloj).

LA AŬTUNA FOLIO (Koruseto de maljunuloj).

KORUSO DE FOLIOJ: (Ĝi konsistas el la korusoj de La Burĝono, La Verda Folio kaj la Aŭtuna Folio kune).

IMMANUEL KANT, ISAIIO (Tenoro, solisto).

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO (Granda miksita koruso).

UNUA PARTO

1. Enkonduko

La korusoj de Burĝono, Verda Folio kaj Aŭtuna Folio estas ene de la preĝejo kaj plu restos ĝis la fino. Je

la komenco de la unua parto, ankaŭ la koruso de infanoj estas ene de la preĝejo. La Patrino kaj La Infano estas ekster la preĝejo. Oni vidos ilin pere de video-ekrano.

2. Korusoj

KORUSO DE INFANOJ : Saluton, fragila burĝono, tremanta fragila burĝono ! Diru al mi, amiko, kio vi estis antaŭe ?

LA BURĜONO : Mi estis revo de branĉeto, tremanta revo de branĉeto ; kanto de pluvo, kareso de suno, jen kio mi estis antaŭe.

KORUSO DE INFANOJ : Saluton, verda folio, tremanta verda folio ! Diru al mi, amiko, kio vi estis antaŭe ?

LA VERDA FOLIO : Mi estis revo de burĝono, tremanta revo de burĝono; danco de pluvo, rideto de suno, jen kio mi estis antaŭe.

KORUSO DE INFANOJ : Saluton, aŭtuna folio, tremanta aŭtuna folio ! Diru al mi, amiko, kio vi estos foje ?



Foto : François Huguenin

LA AŬTUNA FOLIO : Mi estos revo en vento, tremanta revo en vento; murmuro de pluvo, eĥo de suno, jen kio mi estos foje.

LA INFANO : Panjo, diru al mi, Panjo, kio mi estis antaŭe ? Kio mi estis ? Kio mi estis antaŭ ol mi fariĝis infano ?

LA PATRINO : Karulo, vi estis nia revo, la revo de Paĉjo kaj mi, la kanto de du koroj flugantaj en la ĉielo, jen kio vi estis antaŭe.

3. Recitado

LA INFANO : Panjo, diru al mi Panjo, kio mi estos ? Kiu mi estos ? Kia mi estos, post kiam mi ne plu estos infano ?

LA PATRINO : Vi rikoltos kolorojn, la melodiojn de la lumo; rikoltisto de sinsekvaj sezonoj, rikoltisto de doloroj kaj ĝojoj, jen kio vi estos.

LA INFANO : Panjo, diru al mi, Panjo, kiu faris la kolorojn de la sezonoj ? Kiu faris ĉiujn sonojn de la tero ? Panjo, diru al mi, Panjo ! Panjo, diru al mi ! Diru al mi, Panjo !

LA PATRINO : Rigardu bone tiun ĉi horloĝon. Ĝi montras la tempon, ĝi sonorigas la tempon, kaj ĝia sono disiĝas al kvar ventoj.

4. Intermezo

La sonoriloj sonoras. Dume, LA PATRINO kaj LA INFANO eniras la preĝejon, sekvataj de la korusoj de Patrinoj kaj de Infanoj.

5. Recitado

LA PATRINO : Nia mondo similas al tiu ĉi horloĝo, krom la fakto, ke ĝi estas tre granda. La granda horloĝisto kiu faris ĝin estas la Patro de tiu ĉi mondo. Li estas tre granda kaj tre potenca.

KORUSO DE FOLIOJ : La Patro de tiu ĉi mondo estas tre granda kaj tre potenca.

LA PATRINO : La Patro de ni ĉiuj estas tre granda. Li donas al ni la spacon kaj la tempon, kiuj estas la koloroj de la sezonoj, kaj la sonojn kiuj disiĝas al kvar ventoj, kaj ĉion, kion ni scias.

KORUSO DE FOLIOJ : La Patro de ni ĉiuj estas tre granda. Li donas al ni la spacon kaj la tempon, kiuj estas la koloroj de la sezonoj, kaj la sonojn kiuj disiĝas al kvar ventoj, kaj ĉion, kion ni scias.

LA PATRINO : Pro tio, ke ni pensas kaj kapablas fari demandojn, al Li ni devas danki.

LA INFANO : Pro tio, ke mi pensas kaj kapablas fari demandojn, al Li mi devas danki.

LA PATRINO : Venu ĉi tien, mia filo, venu tial, ke mi legu al vi el la Biblio vere mirindan rakonton: la rakonton pri la mondkreado.

KORUSO DE FOLIOJ : La rakonton pri la mondkreado.

LA PATRINO malfermas la Biblion.

6. Intermezo

DUA PARTO

7. Koruso

LA PATRINO : « En la komenco Dio kreis la ĉielon kaj la teron. »

KORUSO DE PATRINOJ : « En la komenco Dio kreis la ĉielon kaj la teron. »

Oni komprenigas la publikon, ke la tempo pasas kaj LA PATRINO daŭrigas sian legadon el la Genezo, sed

ĝiajn vortojn kovras la muziko. Poste, ĝiaj vortoj aŭdiĝas denove :

LA PATRINO : « Dio kreis la homon laŭ Sia bildo... »

KORUSO DE PATRINOJ : « Dio kreis la homon laŭ Sia bildo... »

LA PATRINO : « La Eternulo kreis la homon el polvo de la tero, kaj Li enblovis en lian nazon spiron de vivo, kaj la homo fariĝis viva animo. »

KORUSO DE PATRINOJ : « La Eternulo kreis la homon el polvo de la tero, kaj Li enblovis en lian nazon spiron de vivo, kaj la homo fariĝis viva animo. »

8. Recitado

LA INFANO : Kaj tiu homo, la homo kiun Dio faris el la polvo de la tero... kiel li nomiĝis, Panjo ?

LA PATRINO : La unua homo nomiĝis tute simple « homo ». Tio estas « adam » en la hebrea.

LA INFANO : Kial en la hebrea ?

LA PATRINO : Vidu, tiu ĉi libro el kiu mi nun legas al vi, estis skribita en la Mezoriento, en la antikva lingvo de la hebreoj. Kaj poste, oni tradukis ĝin en ĉiujn lingvojn de la tero. En la hebrea, kiam oni diras « tero », oni diras « adama ». Do, Dio kreis la homon el la « adama », tio estas el la tero.

LA INFANO : « adama ».

KORUSO DE INFANOJ : « adama », « adama »...

LA PATRINO : Vidu, la tero de la Mezoriento estas ofte tre ruĝa. La ruĝa argilo videblas ĉiuloke. Kaj en la hebrea, kiam oni diras « ruĝa », oni diras « adom ».

LA INFANO : « adom ».

KORUSO DE INFANOJ : « a-dom », « adom »...

LA PATRINO : Ruĝo estas koloro de amo. Ĝi estas la koloro de atesto : ĝi atestas pri tio, ke Dio faris nin el la tero, kun multa amo.

KORUSO DE FOLIOJ : Ruĝo estas koloro de amo, koloro de atesto.

LA INFANO : « adom ».

KORUSO DE INFANOJ : « a-dom », « adom »...

LA PATRINO : Kaj la sango fluanta tra niaj vejnoj, la ruĝa sango de la vivo, en la hebrea nomiĝas « dam ».

LA INFANO : « dam »

KORUSO DE INFANOJ : « dam », « dam »...

LA PATRINO : Nu, ĉu vi vidas, ĉiuj tiuj vortoj similas en la hebrea: « homo » estas « adam » ; « adam » similas al la tero, al ruĝo kaj al sango. La homo, la ruĝa tero kaj la sango...

KORUSO DE FOLIOJ : adam adama dam adom adam adama dam adom...

LA PATRINO : Tial, kiam Dio parolis al Adam, Li nomis lin tute simple « adam », tio estas « homo » ; kaj Adam komprenis, ke Dio alparolas lin, ĉar ne estis aliaj homoj sur la tero.

LA INFANO : Do, en la hebrea, ĉiuj homoj estas « adamoj » ?

LA PATRINO : Jes, en la hebrea, ĉiuj homoj nomiĝas « adamoj ». Bele, ĉu ne ? Tiel, oni povas rememori, ke ni ĉiuj estas la posteuloj de la unua homo, Adam. Ni ĉiuj estas fratoj.

LA INFANO : Jes, ĉar Adam estas nia praavo. Sed Adam ne enuis esti tute sola sur la tero ?

LA PATRINO : Dio prenis ripon el la korpo de Adam kaj faris virinon, por ke Adam ne estu sola. Adam nomis sian virinon Hava, ĉar en la hebrea tiu ĉi nomo signifas « la vivon ». Do vidu : Adam kaj Hava, la tero kaj la vivo, niaj du prageavoj.

LA INFANO : Kaj kie vivis Adam kaj Hava ?

LA PATRINO : Ili vivis feliĉe en la ĝardeno de Edeno, kiun Dio kreis por ili.

LA INFANO : Kaj kion manĝis Adam kaj Hava, en la ĝardeno de Edeno ?

LA PATRINO : Ili manĝis fruktojn kaj herbojn, samkiel ĉiuj aliaj estaĵoj loĝantaj en la ĝardeno de Edeno. Dio estis Tiu, kiu decidis, kion la homoj kaj la bestoj devas manĝi. Mi legos al vi Liajn parolojn el la libro :

Ŝi legas.

9. Koruso

KORUSO DE PATRINOJ : « Kaj Dio diris : Jen Mi donis al vi ĉiujn herbojn, kiuj semas semon, kiuj troviĝas sur la tuta tero, kaj ĉiujn arbojn, kiuj havas en si arban frukton, kiu semas semon; tio estu por vi manĝaĵo. »

KORUSO DE FOLIOJ : « ... tio estu por vi manĝaĵo. »

KORUSO DE PATRINOJ : « Kaj al ĉiuj bestoj de la tero kaj al ĉiuj birdoj de la ĉielo kaj al ĉiuj rampaĵoj sur la tero, kiuj havas en si vivan animon, la tutan verdan herbaĵon kiel manĝaĵon. Kaj fariĝis tiel. »

KORUSO DE FOLIOJ : « Kaj fariĝis tiel. »

LA INFANO : Do, en la ĝardeno de Edeno, la homoj ĉerpis fruktojn kaj herbojn por manĝi ?

LA PATRINO : Jes, tiel oni skribas.

LA INFANO : Do, en la ĝardeno de Edeno, la leonoj ne manĝis bovidojn ? La ursoj ne manĝis fiŝojn ? Ĉu ĉiuj estaĵoj manĝis nur plantojn ?

LA PATRINO : Jes, karulo. En la ĝardeno de Edeno, ne estis sufero. Ne estis perforto. Ĉiuj estaĵoj ĝojis, estis plaĉo por ĉiuj, troviĝis bona manĝaĵo por ĉiuj. En la ĝardeno de Edeno estis paco.

KORUSO DE FOLIOJ : En la ĝardeno de Edeno estis paco.

LA INFANO : Kial do oni ne restis en la ĝardeno de Edeno ? Kial ni troviĝas ĉi tie ?

LA PATRINO : Ĉar la homoj estis forpelitaj el la ĝardeno de Edeno.

LA INFANO : Forpelitaj ? Kial ili estis forpelitaj ?

LA PATRINO : Adam kaj Hava manĝis frukton, kiun Dio malpermesis al ili : la frukton, kiu kreskis el la arbo de la kono pri bono kaj malbono. Kaj ekde tiam, ĉiufoje kiam la homo ne obeas la leĝon de Dio, io malbona okazas al li.

10. Recitado kaj koruso

KORUSO DE FOLIOJ : Ĉiufoje kiam la homo ne obeas la leĝon de Dio, io malbona okazas al li. Ĉar Dio estas leĝo. Ĉar Dio estas leĝo.

LA PATRINO : Kaj ekde tiam, ni estas ekzilataj el la ĝardeno de Edeno. Kaj ekde tiam, la homoj devas morti. Ni estas faritaj el la tero kaj

devas reveni en la teron. Ĉar tiel Dio parolis al Adam.

Ŝi legas.

KORUSO DE PATRINOJ : « En la ŝvito de via vizaĝo vi manĝados panon, ĝis vi revenos en la teron, el kiu vi estas prenita ; ĉar vi estas polvo kaj refariĝos polvo. »

KORUSO DE FOLIOJ : « ... ĉar vi estas polvo kaj refariĝos polvo. »

LA INFANO : Ĉu tial mia patro revenis en la teron ? Ĉu tial ? Respondu, Panjo !

KORUSO DE INFANOJ : Respondu, Panjo ! Respondu, Panjo !

LA PATRINO : Jes, karulo. Tial.

TRIA PARTO

11. Recitado kaj koruso

LA INFANO : Panjo, diru al mi, Panjo, kien foriris mia pli aĝa frato ?

KORUSO DE INFANOJ : Kien li foriris ? Kien li foriris ?

LA PATRINO : Via frato foriris al la milito. Ĉar en la mondo ekzistas militoj, kaj via frato fariĝis soldato. Soldato.

LA INFANO : Panjo, kial vi ploras dum la tuta tago ? Kial vi ne volas ludi kun mi ?

KORUSO DE INFANOJ : Kial ? Kial ?

LA PATRINO : Mi ploras, ĉar mi pensas pri via frato. Mi ploras, ĉar mi estas patrino de soldato. Mi ploras, ĉar dum la milito via frato devas mortigi aŭ morti, kaj mi ne volas ke li mortigu, kaj mi ne volas ke li estu mortigita. Mi ploras, ĉar ĉiuj soldatoj

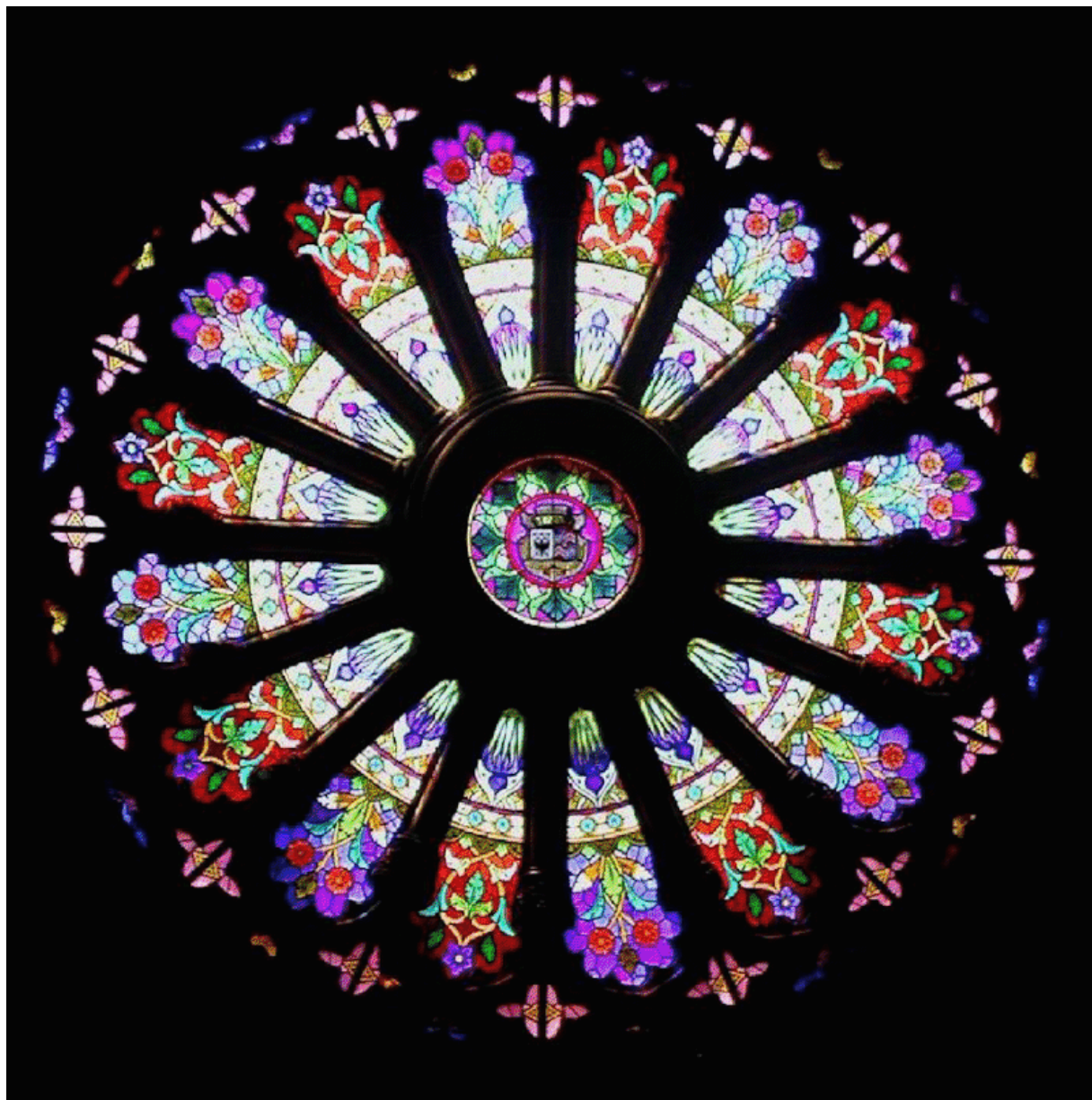


Foto Charles Feigel

en la mondo estas filoj de plorantaj patrinoj, kaj ĉiuj devas mortigi aŭ morti. Tamen, ni estas ĉiuj el la sama familio, la familio de Adam.

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO :

Tamen, ni ĉiuj apartenas al la sama familio, la familio de Adam.

LA PATRINO : Kaj tial la milito estas la plej trista afero en la mondo, karulo. Kaj la patrinoj ploras, ploras, ploras...

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO :

Ĉar ni ĉiuj apartenas al la sama familio, la familio de Adam.

LA INFANO : Ĉu ankaŭ mi devas fariĝi soldato ? Do, ja tio mi devas fariĝi ? Ĉu tio estas mia estonteco ? Ĉu tial mi troviĝas sur la tero ? Por mortigi aŭ esti mortigita ? Diru al mi la veron, Panjo !

KORUSO DE INFANOJ : Respondu al mi, Panjo ! Respondu al mi, Panjo ! Panjo ! Panjo !

LA PATRINO deturnas sin de LA INFANO.

KORUSO DE PATRINOJ : Dio mia ! La demandoj de la infanoj ! Tiuj demandoj kiujn ni ne scipovas respondi ! Tiuj demandoj obstinaj, tiuj demandoj tiom gravaj, kiuj ricevas neniun respondon krom niaj larmoj, niaj larmoj, niaj larmoj...

LA INFANO : Diru al mi la veron, Panjo !

KORUSO DE INFANOJ : Respondu al mi, Panjo ! Respondu al mi, Panjo ! Panjo ! Panjo !

LA PATRINO : Mia filo, ni devas esperi... ĉar Dio donis al ni la esperon... Ni esperu, ke unu tagon estos pli da amo inter la homoj sur la tero... kaj militoj ne plu okazos... Ni esperu...

LA INFANO : Sed kial entute okazas milito, se Dio donis al ni la tutan teron, kaj ni ĉiuj apartenas al la sama familio, la familio de Adam ?

KORUSO DE INFANOJ : Kial, Panjo ? Kial ? Kial ? Kial ?

KORUSO DE PATRINOJ : Dio mia ! La demandoj de la infanoj ! Tiuj demandoj kiujn ni ne scipovas respondi ! Tiuj demandoj obstinaj, tiuj demandoj tiom gravaj, kiuj ricevas neniun respondon krom niaj larmoj, niaj larmoj, niaj larmoj...

KORUSO DE INFANOJ : Kial, Panjo ? Kial ? Kial ? Kial ?

KORUSO DE PATRINOJ : Dio mia ! Kiom da infanoj faras la saman demandon en la mondo ? Kiom da patrinoj havas neniun respondon krom larmoj, larmoj, larmoj...

KORUSO DE INFANOJ : Kial ? Kial ? Kial ?

KORUSO DE PATRINOJ : Dio mia ! La demandoj de la infanoj ! Tiuj demandoj kiujn ni ne scipovas respondi ! Tiuj demandoj obstinaj, tiuj demandoj tiom gravaj, kiuj ri-

cevas neniun respondon krom niaj larmoj, niaj larmoj, niaj larmoj...

KORUSO DE INFANOJ : Kial ? Kial ? Kial ?

KORUSO DE PATRINOJ : Niaj larmoj, niaj larmoj...

KORUSO DE INFANOJ : Kial ? Kial ? Kial ?

LA PATRINO : Mia filo, mi estas simpla virino. Mi ne scipovas respondi al ĉiuj viaj demandoj. Mi ne estas filozofa. Mia filo, mi tamen scias ke ni devas esperi... ĉar Dio donis al ni la esperon... Ni devas esperi, ke unu tagon estos pli da amo inter la homoj sur la tero... kaj militoj ne plu okazos... Ni devas esperi...

12. Recitado kaj koruso

LA PATRINO : Foje ekzistis tre fama germana filozofa, Immanuel Kant, kiu diris tiujn vortojn:

KANT : « Ĉiutage, du aferoj des pli plenigas mian spiriton per admirego kaj konsterno, ju pli mi pensas pri tio : la steloplena ĉielo super mi kaj la morala leĝo ene de mi. »

LA INFANO : Mi ne komprenas, Panjo. Kion tio signifas ?

LA PATRINO : Tio signifas, ke ni povas esperi. Se la moralo troviĝas en ni, konstruita ene de ni, samkiel la ĉielo estas konstruita super ni, tio signifas, ke ni povas esperi, ke venos la tempo, kiam la homoj amos unuj la aliajn kiel veraj fratoj kaj vivos en paco. Ĉar Dio estas ĉiam kun ni, Li ne forlasas nin.

LA INFANO : Tio estas kion la filozofa diris ?

LA PATRINO : Almenaŭ, tio estas kion mi komprenis...

LA INFANO : Diru al mi denove, kiel nomiĝis tiu germana filozofa.

LA PATRINO : Li nomiĝis Immanuel Kant. Lian antaŭnomon li mem elektis, kiam li lernis la hebrean, por legi la Biblion. « Immanu El » en la antikva hebrea signifas « kun ni estas Dio ». Mi kredas, ke li elektis tiun ĉi nomon, por ke ĉiuj komprenu lian plej gravan mesaĝon, la resumon de ĉiuj imponaj libroj kiujn li verkis: « Kun ni estas Dio, Immanu El. » Eĉ la infanoj povas kompreni tiun ĉi mesaĝon de espero : « Kun ni estas Dio, Immanu El. »

LA INFANO : Jes, Panjo. Tion mi komprenas.

13. Koruso kaj recitado

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO : Immanu El, Immanu El...

KVARA PARTO

LA INFANO : Panjo, Panjo, kial vi silentas ? Kial viaj okuloj ne plu vidas min ? Panjo, kial vi sidas sur la genuoj ? Kial vi mordas viajn manojn ? Panjo, kio okazas, Panjo ?

KORUSO DE INFANOJ : Kio okazas, Panjo ? Panjo ?

KORUSO DE PATRINOJ : Venu ĉi tien karulo, venu por ke mi brakumu vin. Mi devas diri al vi ion... ion... Mi amas vin, mia etulo, mia etulo. Mi amas vin, mi ne volas ke vi ploru, mi ne volas ke vi timu...

LA INFANO : Mi ne timas, Panjo. Mi sentas min bone en viaj brakoj. Kial mi timu ?

KORUSO DE PATRINOJ : Mi devas diri al vi ion... Via pli aĝa frato troviĝas apud via patro nun. Jes, ankaŭ li foriris el la vivo. Ni

esperu, ke iliaj animoj troviĝas kune en la Ĉielo, inter steloj.

KORUSO DE FOLIOJ : En la Ĉielo, inter steloj.

LA INFANO : Mi komprenas, Panjo. Mi komprenas. Mia frato foriris en la Ĉielon, ĉu ne ?

KORUSO DE PATRINOJ : Jes, karulo.

LA INFANO : Kaj la Ĉielo estas bela loko, tute simila al la ĝardeno de Edeno, ĉu ne ?

KORUSO DE PATRINOJ : Jes, karulo, vi bone komprenis.

LA INFANO : Do, en la Ĉielo estas paco, ĉu ne ? Tie ekzistas nek sufero, nek perforto, la leonoj ne manĝas la bovidojn, la ursoj ne manĝas la fiŝojn, kaj ĉiuj ĝojas, ĉu ne ?

KORUSO DE PATRINOJ : Jes, karulo, en la Ĉielo, la Leono sidas apud la Bovido, La Granda Ursino kaj la Malgranda Ursino restas apud le Fiŝoj, kaj ĉiuj kunekzistas en la granda Paco de la Ĉielo.

LA INFANO : Sed... mi ŝatus, ke miaj patro kaj frato vizitu nin fojfoje. Mi bedaŭras ilian malĉeeston...

LA PATRINO : Fermu la okulojn, rigardu ene de via animo, kaj vi vidos tiujn, kiujn vi amas. Ili troviĝas en niaj koroj ĉiam, ĉar ni amas ilin.

KORUSO DE PATRINOJ : Nia amo prilumas niajn korojn, samkiel la steloj prilumas la ĉielon. Ni havas ĉielon en ni kaj ĉielon ekster ni.

LA PATRINO : Kiel ni povus esti solecaj ?

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO : Immanu El, Immanu El...

14. Recitado kaj koruso

LA INFANO : Panjo, vi estas trankvila, sed viaj vangoj tre ruĝas. Kial vi estas tiom ruĝa nun ?

KORUSO DE PATRINOJ : Ruĝo estas koloro de amo. Ĝi estas la koloro kiu atestas pri tio, ke ni estas la infanoj de Dio. Ĉu vi rememoras pri tio ?

LA INFANO : Jes Panjo, mi rememoras.

KORUSO DE FOLIOJ : Ruĝo estas koloro de amo, la koloro de la atestado. adam adama dam adom adam adama dam adom...

LA INFANO : Panjo, pri kio vi pensas nun ? ŝajnas ke vi rigardas tiom malproksime, viaj pensoj ne plu estas kun mi.

KORUSO DE PATRINOJ : Mi pensas pri la Muro de Lamentoj. Temas pri la muro de la Granda Templo de Dio en Jerusalemo, la ege malnova hebrea templo, kiun oni detruis antaŭ longe. Tiu ĉi muro estas nun ruino...

KORUSO DE INFANOJ : Ĉu la muro estas ruĝa ?

KORUSO DE PATRINOJ : Ĝi estas ruĝa kelkfoje, je la sunleviĝo kaj sunsubiĝo.

KORUSO DE FOLIOJ : Ruĝo estas koloro de amo, la koloro de la atestado. adam adama dam adom...

15. Koruso

KORUSO DE PATRINOJ : El tiu ĉi malnova muro, nur fragmento restas. Miloj da homoj el la tuta mondo venas por preĝi apud tiu ĉi ruina muro. Ili preĝas en ĉiuj lingvoj de la mondo, por ke estu Paco en la mondo. Kaj ili esperas. La homoj parolas kun tiu muro, brakumas ĝin, verŝas brulantajn larmojn sur ĝiajn grانيتajn ŝtonojn, konfesas al ĝi la plej

profundajn sekretojn de siaj animoj, skribas siajn dezirojn sur paperetojn, kiujn ili enigis inter la ŝtonojn de la muro. Poste, ili atendas Dian signon kiel respondon. Fluas larmoj ĉe la piedon de la muro, fluas larmoj, malsekigante la malnovajn bazajn ŝtonojn. Vivantaj estas la ŝtonoj, kaj iliaj nevideblaj radikoj iras ĝis la brulanta koro de la tero.

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO : Fluas larmoj ĉe la piedon de la muro, fluas larmoj, malsekigante la malnovajn bazajn ŝtonojn. Vivantaj estas la ŝtonoj, kaj iliaj nevideblaj radikoj iras ĝis la brulanta koro de la tero.

KORUSO DE PATRINOJ : La granito de la muro ŝajnas farita el malnovaj vortoj kaj larmoj, kiujn la tempo frostigis kaj aliformigis en ŝtonojn. La homoj venas kvazaŭ forpelitaj de kvar ventoj por preĝi kun siaj frontoj apud la ruina muro, kvazaŭ la muro estus trunko de maljuna arbo. Kaj iliaj larmoj fluas ĉe la piedon de la muro.

KORUSO DE LA EKZILITOJ EL LA ĜARDENO DE EDENO : Fluas larmoj ĉe la piedon de la muro, fluas larmoj, malsekigante la malnovajn bazajn ŝtonojn. Vivantaj estas la ŝtonoj, kaj iliaj nevideblaj radikoj iras ĝis la brulanta koro de la tero.

KORUSO DE PATRINOJ : Mi sentas, ke la muro renaskiĝas. La suko de larmoj kaj fajro leviĝas en ĝiaj arterioj, kiuj aĝas jarmilojn. Brulantaj ĵuroj burĝonas, vortoj skribitaj, flustritaj, kantitaj, pensitaj, songitaj... vortoj kreskas el la muro, kvazaŭ la muro estus la trunko de maljuna arbo. La vortoj kune formas foliaron de lumaj folioj... La preĝoj kaj la deziroj murmuris sur la urbo.

ĈIUJ KORUSOJ : Paix, Paix, Paix... Paco, Paco, Paco... Peace, Peace, Peace... Paz, Paz, Paz... Friede, Friede, Friede... Pace, Pace, Pace... Shalom, Shalom, Shalom... Salam, Salam, Salam... Mir, Mir, Mir... Pau, Pau, Pau... Irini, Irini, Irini... Shanti, Shanti, Shanti... Béke, Béke, Béke... Heiwa, Heiwa, Heiwa... Smirom, Smirom, Smirom... Barish, Barish, Barish... Héping, Héping, Héping...

Sonoriloj.

EPILOGO

16. Recitado

LA INFANO : Panjo, kia estos tiu tago, kiam Paco regnos sur la tero, kiam nek malamo nek perforto plu ekzistos ?

LA PATRINO : Venu ĉi tien mia filo, venu, por ke mi legu al vi, el la Biblio, rakonton tute konsternigan : rakonton pri la savo de la mondo. Aŭskultu la profeton Jesaja.

17. Ario

JESAJA : « Kaj loĝos lupo kun ŝafido, kaj leopardo kuŝos kun kaprido; kaj bovido kaj leonido kaj grasigita bruto estos kune, kaj malgranda knabo ilin kondukos. Kaj bovino paŝtîĝos kun urso, kaj iliaj idoj kuŝos kune; kaj leono simile al bovo manĝos pajlon. Kaj suĉinfano ludos super la truo de aspido, kaj demamigita infano metos sian manon sur la neston de vipuro. Oni ne malbonagos kaj nenion difektos sur Mia tuta sankta monto, ĉar la tero estos tiel plena de konado de la Eternulo, kiel la akvo plenigas la maron. »

KORUSOJ : « ... la tero estos tiel plena de konado de la Eternulo, kiel la akvo plenigas la maron. »

18. Koruso kaj recitado

LA PATRINO : Tiun ĉi tagon steloplenan, ni trovos amon kaj pacon en niaj animoj. Tiun ĉi tagon steloplenan, PACO venos sur la teron. Tiun ĉi tagon steloplenan, niaj suferoj fariĝos steloj sub niaj piedoj, kaj niaj amoj fariĝos steloj super niaj kapoj. Tiun ĉi tagon steloplenan, PACO venos rajdante nubon ; la nuboj similos blankan azenon. PACO trapaŝos la Pardon de via koro ; via koro similos oran fortikaĵon. PACO similos vin. Tiun ĉi tagon steloplenan, PACO venos rajdante kanton, ĝi proksimiĝos al la sanktejo de via koro kaj ĝi similos vin. Tiun ĉi tagon steloplenan, PACO venos rajdante revon, ĝi revivigos mortintojn en via koro kaj ĝi similos vin. Tiun ĉi tagon steloplenan, PACO venos rajdante lumradion, ĝi parolos ĉiujn lingvojn de Amo kaj ĝi similos vin.

LA FINO

Kun la subtitoloj en esperanto
mendeblas DVD-disko de
Le jour étoilé - La stela tago
al : Association Oratorio
strato Mousson 5, 2074 Marin.
(Fr. 30 inklude la sendokostojn)